

Ústřední knihovna VŠB-TU Ostrava

Zpráva o činnosti za rok 2014

Doplňování knihovního fondu

Knihovní fond ÚK byl v souladu s rámcovým plánem akvizice doplňován převážně koupí z prostředků přidělených ÚK nebo z dalších zdrojů pracovišť univerzity, především z grantů. Přírůstek knihovního fondu činil v roce 2014 celkem **8354** knihovních jednotek (dále jen kn. j.). Knihovní fond ÚK obsahoval k 31. 12. 2014 celkem **370451** kn. j.

Formou předplatného byl zajištěn přístup k tradičním papírovým verzím časopisů pro zpřístupnění ve studovnách ÚK. V roce 2014 ÚK předplácela **367 titulů časopisů**, z toho **20 titulů** bylo přístupno výhradně elektronicky (z toho 19 zahraničních titulů). ÚK zajišťovala předplatné dalších exemplářů novin a časopisů také pro další pracoviště univerzity; počet exemplářů: **554**.

Dostupnost elektronických informačních zdrojů

Vedle tradičních tištěných informačních zdrojů, které jsou, především v oblasti knižních publikací, stále hlavní složkou informačního zabezpečení pedagogické a výzkumně-vývojové činnosti univerzity, zajišťovala v roce 2014 přístup do e-zdrojů. Nabídka elektronických informačních zdrojů byla pro uživatele zabezpečena prostřednictvím sekundárních informačních zdrojů, bibliografických a citačních databází a také bibliografickými bázemi dat s plnými texty.

Elektronické knihy

V roce 2014 byly uživatelům přístupny **884 e-knihy** nakladatelství **Wiley** (619)¹ a **Elsevier** (265)²; v rámci **SpringerLink**³ byly přístupné i e-knihy z několika knižních edicí, např. z oblasti matematiky a informatiky (více než 8 tisíc titulů). Dále byly knihy v elektronických verzích dostupné v digitální knihovně **Knovel**⁴, která zahrnuje více než 4 000 faktografických děl z oblasti přírodních a technických věd.

Bibliografické báze dat

V roce 2014 měli uživatelé z VŠB-TUO zajištěn přístup ke dvěma multioborovým bibliografickým a citačním databázím:

- **Web of Science**⁵ (Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts and Humanities Citation Index a Conference Proceedings Citation Index) společnosti **Thomson Reuters** v rozhraní Web of Knowledge společně s informačním zdrojem pro hodnocení časopisů **Journal Citation Reports**;
- **Scopus**⁶, jejímž producentem je nakladatelství **Elsevier**.

Dále měli uživatelé v roce 2014 přístup do bibliografické databáze **SciFinder**⁷ obsahující informace z oblasti chemie a příbuzných oborů, jejímž producentem je CAS.

¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/e-knihy-wiley.htm>

² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct-eknihy.htm>

³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm#knihy>

⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/knovel.htm>

⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wok.htm>

⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scopus.htm>

Dalšími bibliografickými bázemi dat dostupnými v roce 2014 byly databáze s plnými texty od společnosti **EBSCO**⁸ (Academic Search Complete, Business Source Complete a báze dat **Econ-Lit with full text** obsahující plné texty článků z více než 600 časopisů z oblasti ekonomiky a financí, jejímž producentem je American Economic Association; dostupná je verze společnosti EBSCO) a báze dat společnosti **ProQuest**⁹.

Elektronické verze časopisů

V roce 2014 byly uživatelům dostupné elektronické časopisy společností Emerald¹⁰, Elsevier, Springer a Wiley:

- **Elsevier ScienceDirect**¹¹ – přístup k titulům v rozsahu tzv. Freedom Collection;
- **Emerald**¹² (223 tituly časopisů);
- **SpringerLink**¹³ – přístup k plným textům elektronických verzí ze zhruba **2 500** titulů časopisů;
- **Wiley Online Library**¹⁴ – přístup k plným textům **890** časopisů.

Digitální knihovny

V roce 2014 byly přístupné tyto digitální knihovny:

- **ACM Digital Library**¹⁵ – přístup k plným textům časopiseckých článků z časopisů ACM, sborníkům z akcí ACM a dalším plnotextovým zdrojům;
- **IEEE/IET Electronic Library** (IEL) v rozhraní **IEEE Xplore**¹⁶ – přístup k více než **3,5 milionům** plnotextových dokumentů z produkce vědeckých společností IEEE a IET (články z časopisů, sborníků z konferencí a normy IEEE);
- **OECD iLibrary**¹⁷ – informační zdroje (knihy, časopisy, ročenky, pracovní materiály aj.) a statistické databáze OECD.

Přístup k EIZ byl zajištěn účastí v projektech OP VaVpI (výzva 4.3), v projektech v programu LR (s finanční spoluúčástí VŠB-TU Ostrava), případně financováním z rozpočtu ÚK.

V roce 2014 byly uživatelům ÚK zpřístupňovány normy ČSN ve formátu PDF prostřednictvím služby **ČSN online** na dvou pracovních stanicích ve studovně.

Zabezpečení knihovnicko-informačních služeb

ÚK poskytuje uživatelům širokou nabídku knihovnicko-informačních služeb, od tradičních služeb výpůjčních až po služby elektronické. Největší objem služeb představují výpůjční služby absenční založené na výpůjčkách knih z fondu ÚK.

⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scifinder.htm>

⁸ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ebsco.htm>

⁹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/proquest.htm>

¹⁰ přístup je financován pouze z prostředků VŠB-TUO

¹¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct.htm>

¹² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/emerald.htm>

¹³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm>

¹⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wiley-casopisy.htm>

¹⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/acmdl.htm>

¹⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ieeexplore.htm>

¹⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/oecd.htm>

K 31. 12. 2014 bylo v ÚK zaregistrováno, buď nově, nebo si k danému datu prodloužilo platnost registrace, celkem **8746** uživatelů (z toho uživatelé v kategorii veřejnost: 677). V databázi uživatelů bylo v souladu s Knihovním a výpůjčním řádem k 31. 12. 2014 registrováno celkem 15165 uživatelů.

Počet výpůjček činil za rok 2014 celkem **159535** kn. j. (první výpůjčky: 72361, prodloužení výpůjček: 87174).

Výpůjční služby z vlastních fondů knihovny byly doplňovány **meziknihovní výpůjční službou** (MVS). Uživatelé podali v roce 2014 celkem **1320** požadavků na získání knih a článků prostřednictvím MVS. Realizováno bylo celkem **1318** požadavků, buď formou výpůjčky originálního dokumentu (347), nebo poskytnutím kopie (tištěné kopie: 344, elektronické kopie: 627), což je zhruba srovnatelné s rokem 2013. Z fondu ÚK bylo v rámci MVS vyřízeno výpůjčkou originálu nebo poskytnutím kopie dokumentů celkem **527 požadavků** jiných knihoven. Celkový počet obdržených požadavků: 563 (část žádostí byla postoupena k vyřízení jiné knihovně, příp. vrácena žádající knihovně, neboť požadované dokumenty nebyly ve fondu ÚK).

Elektronické služby pro VŠ

Informační služby

Tradiční knihovnicko-informační služby byly podporovány elektronickými službami, jak již zmíněným zpřístupněním elektronických informačních zdrojů, tak také informacemi poskytovanými uživatelům na **webových stránkách ÚK**¹⁸, informacemi na **blogu E-zdroje**¹⁹ a v rámci sociální sítě **Facebook**²⁰.

Databáze budované v ÚK:

- knihy a časopisy: online katalog,
- katalog (tištěných) norem ČSN ve fondu ÚK²¹,
- vysokoškolské kvalifikační práce VŠB-TUO aj.: repozitář DSpace.

V **online katalogu ÚK**²² bylo k 31. 12. 2014 registrováno **201401** kn. j. (tj. výtisků) z knižního fondu (111793 titulů monografií) a **4183** titulů časopisů.

Online **katalog norem ČSN**²³ ve fondu ÚK obsahoval k 31. 12. 2014 celkem **12598** záznamů.

Vysokoškolské kvalifikační práce (VŠKP) VŠB-TUO (bakalářské, diplomové, disertační a habilitační práce) byly v roce 2014 zpracovávány a zpřístupňovány s využitím systému **DSpace**²⁴. Do ÚK bylo předáno v tradiční papírové verzi celkem **2040** těchto prací. Hlavním způsobem zpřístupnění VŠKP byly v roce 2014 elektronické verze importované do DSpace ze systému Edi-

¹⁸ <http://knihovna.vsb.cz/>

¹⁹ <http://e-zdroje.vsb.cz/>

²⁰ <http://www.facebook.com/knihovnavsb>

²¹ katalog slouží uživatelům, avšak není doplňován, neboť normy ČSN v papírové podobě již do fondu ÚK nejsou doplňovány; normy v tištěné podobě jsou však podle potřeb pracovišť rovněž nakupovány jako spo

²² <http://katalog.vsb.cz/>

²³ <http://knihovna.vsb.cz/normy/>

²⁴ <http://dspace.vsb.cz/>

son. Databáze VŠKP v systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2014 metadatové záznamy **65271** VŠKP obhájených na VŠB-TUO, včetně prací ve formátu PDF.

Kolekce **Sborník vědeckých prací Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava**²⁵ budovaná rovněž s využitím systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2014 bibliografické záznamy článků (celkem 4691) ze všech řad Sborníku vědeckých prací VŠB-TUO, zčásti včetně naskenovaných plných textů přístupných oprávněným uživatelům z VŠB-TUO. Kolekce **Periodika vydávaná na VŠB-TUO**²⁶ obsahovala k výše uvedenému datu celkem **1570** článků.

V rámci DSpace byla v roce 2014 doplňována o nové záznamy také kolekce registrující **publikační činnost akademických pracovníků VŠB-TUO**²⁷ v tzv. impaktovaných časopisech za období 1990 až 2014 se záznamy publikací registrovaných ve Web of Science, která obsahovala k 31. 12. 2014 celkem **2075** záznamů.

Kolekce OpenAIRE, do níž jsou zařazeny otevřeně přístupné články sklizené portálem projektu OpenAIRE, obsahovala k 31. 12. 2014 celkem 1695 článků.

Pracovníci – kvalifikační struktura

K 31. 12. 2014 v ÚK pracovalo **28** pracovníků (přepočtený počet: **27**). Z toho bylo 13 pracovníků s vysokoškolským vzděláním (8 s knihovnickým vzděláním) a 15 pracovníků se středoškolským vzděláním (7 se vzděláním knihovnickým).

Další aktivity

V roce 2014 pokračovalo řešení projektu OP VaVpI, registrační číslo: CZ.1.05/3.2.00/12.0226, s názvem **Informační infrastruktura výzkumu pro techniku (INFO4TECH)** v rámci Výzvy 4.3, který byl primárně zaměřen na pořízení a zabezpečení klíčových elektronických informačních zdrojů (EIZ) pro technické obory na univerzitách ve způsobilých regionech (VŠB-TUO, UTB, UPardubice, TUL, VUT, MU, ZČU, UHK) a na modernizaci infrastruktury na podporu knihovnicko-informačních služeb na VŠB-TUO. V roce 2014 byly v projektu realizovány tyto aktivity:

- nákup a uvedení do provozu nadstavbového vyhledávače **EBSCO Discovery Service**²⁸,
- nákup a implementace nového knihovního systému **Verbis** s webovým rozhraním pro uživatele **Portaro**²⁹,
- doplnění infrastruktury ÚK: 2 Biblioboxy, počítačová učebna (18 pracovních stanic a datový projektor), 2 knižní skenery SCAN MASTER 3 a 4 informační displeje.

Jako partner byla ÚK zapojena do dalších projektů v rámci této výzvy, jejichž řešiteli jsou Univerzita Pardubice (Chemické elektronické informační zdroje pro VaV - ChemEIZ, registrační číslo: CZ.1.05/3.2.00/12.0231), Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (STMFull: plnotextové databáze

²⁵ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/14242>

²⁶ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/83532>

²⁷ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/56138>

²⁸ <http://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=ip,uid&profile=eds>

²⁹ <http://katalog.vsb.cz/>

pro výzkum a vývoj, registrační číslo: CZ.1.05/3.2.00/12.0232) a Západočeská univerzita v Plzni (SCI-INFO: vědecké informační zdroje pro ČR, registrační číslo: CZ.1.05/3.2.00/12.0230).

V roce 2014 se ÚK podílela na řešení projektu 7. RP Evropské komise **OpenAIREplus**, 2nd Generation of Open Access Infrastructure for Research in Europe; grant agreement number: 283595. ÚK byla vyzvána k účasti na pokračujícím projektu **OpenAIRE 2020** v programu Horizont 2020, který bude Evropskou komisí financován a bude řešen v letech 2015 až 2018 (42 měsíců).

Ředitelka ÚK působila v roce 2014 jako členka výkonného výboru **Asociace knihoven vysokých škol ČR**³⁰ (AKVŠ ČR), jejímž je VŠB-TUO členem. Pracovníci ÚK se podíleli aktivně na přípravě seminářů pořádaných AKVŠ ČR i na jejich dalších aktivitách, viz konference **Bibliotheca academica 2014**³¹ nebo seminář **Otevřené repozitáře**³². Pracovníci ÚK se rovněž aktivně zapojili do mezinárodní propagační akce **Open Access Week 2014**.

ÚK byla v roce kolektivním členem evropské organizace **LIBER**³³ (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche).

Tabulka

Přírůstek knihovního fondu za rok 2014	8354
– z toho knihy	5896
– z toho časopisy	418
– z toho ostatní dokumenty	2040
Knihovní fond celkem k 31. 12. 2014	370451
Počet odebíraných titulů periodik v roce 2014	367
– fyzicky	347
– elektronicky	20
Otevírací doba za týden (fyzicky)	46
Počet svazků ve volném výběru k 31. 12. 2014	108004
Počet absenčních výpůjček za rok 2014	159535
Počet uživatelů k 31. 12. 2014	15165
– v tom v kategorii veřejnost	677
Počet návštěv uživatelů v prostorách knihovny za rok 2014	63886
Počet míst ve studovnách	229
– z toho s přímým připojením do sítě univerzity	89
– z toho s možností WIFI připojení	140
Počet PC k dispozici uživatelům	100
Počet stažených plných textů z EIZ	186491

Zpracovala: Mgr. Daniela Tkačiková, 8. 4. 2015

³⁰ <http://www.akvs.cz/>

³¹ <http://www.akvs.cz/aktivity/ba-2014/index.html>

³² <http://www.akvs.cz/aktivity/2014-seminar-otevrene-repozitare.html>

³³ <http://www.libereurope.eu/>